

Com muntar una cooperativa de consumidors

Organitzacions de consumidors amb valor afegit

ENGRÀCIA VALLS

Una de les opcions per consumir aliments ecològics és associar-nos en una cooperativa, que ens facilita des d'obtenir verdures quasi directament de l'hort fins a afavorir un model socioeconòmic basat en la solidaritat.

Darrerament estan apareixent força cooperatives noves. Aquí s'explica com muntar-ne una.

► PER A QUÈ ENS ORGANITZEM?

Formalment una **cooperativa de consumidors**¹ es pot definir com un grup de persones que s'organitzen col·lectivament per comprar determinats productes —en el cas d'aquest article, aliments ecològics. Ara bé, això es pot fer en resposta a diferents motivacions. A l'hora de plantejar-nos muntar una cooperativa de consumidors, el més important és aclarir **per a què ho fem**.

Les cooperatives poden néixer d'inquietuds diverses:

- **Proveir-nos d'aliments** que s'acostin al màxim a una **qualitat** biològica (bons per a la nostra salut) i a una qualitat ecològica (provinents d'ecosistemes agraris sostenibles).
- **Potenciar maneres sostenibles de treballar** en tot el camí des del camp a la taula (processos d'elaboració i envasament, cadena de comercialització) pel que fa a materials, consum energètic, ús d'energies renovables, etc. Recordem que els segells d'agricultura ecològica poden garantir només una part de la qualitat buscada, en especial la que fa referència a la no utilització de productes de síntesi química.
- Establir i mantenir **relacions entre les persones i els col·lectius**, des de la pagesia fins al consumidor final, basades en la **solidaritat** i la **complementarietat d'interessos**. A la pràctica això es traduiria per exemple en tractar amb els proveïdors no en base a posicions de força i informació limitada, sinó buscant un diàleg basat en la complicitat i la transparència que porti a acords avantatjosos per a uns i altres i per a la societat en general.²
- Contribuir a **canviar les dinàmiques socials** que impedeixen una producció

sostenible d'aliments. Això vol dir concebre la cooperativa com una eina de transformació social.

La gran majoria de les cooperatives que es mostren a la taula de la pàgina següent són membres de la coordinadora catalana (les de Catalunya) o han estat membres de la coordinadora estatal (que actualment no està activa), la qual cosa implica compartir totes les motivacions que hem llistat.

LES PRIMERES REUNIONS

Cada cooperativa és filla del seu entorn social i geogràfic, no és la repetició de cap esquema preestablert. Per tant, és imprescindible que el grup promotor comenci parlant de **quines necessitats es volen resoldre** i posant-se d'acord en els **objectius del projecte**, sense deixar-los per suposats, tot prenent-se el temps que faci falta. És recomanable que aquesta primera fase de **definició dels interessos de cadascú** es desenvolupi de forma autònoma i evitant els lideratges, de fora o de dins. Una altra cosa són les persones que animen el procés, que sí que solen ser necessàries. També pot ser útil usar els documents elaborats per les cooperatives ja existents.³

Algunes coses per parlar en aquestes primeres reunions serien les següents.

¹ Com veurem, els col·lectius de què parlem poden estar constituïts legalment com a cooperativa o no. No obstant, fem servir la paraula *cooperativa* per referir-nos a tots, tal com se sol fer dins del món d'aquestes "cooperatives".

² Aquesta preocupació per les condicions "ecocioeconòmiques" de tots i tot el que està relacionat amb la cadena producció-consum s'emmarca dins de l'anomenada *agroecologia*.

³ En podeu trobar alguns a www.ecoconsum.org.

PER A MÉS INFORMACIÓ:

Coordinadora Catalana d'Organitzacions de Consumidors de Productes Ecològics, www.ecoconsum.org.

COOPERATIVES I ASSOCIACIONS DE CONSUMIDORS D'ALIMENTS ECOLÒGICS

CENTRE D'ACTIVITAT		COOPERATIVA	CONTACTE
Andalusia	Cádiz	El Zoco	620 210 608
	Córdoba	Almocafre	www.almocafre.com
	Granada	El Encinar	jogarci@supercable.es
	Huelva	Almoradu	Almoradu-huelva@terra.es
	Jaén	Vital	953 23 11 89
	Málaga	La Breva	rodavlasadapse@hotmail.com
	Sevilla	La Ortiga	www.laortiga.com
Astúries	Xixón	La Osa	985 89 30 03
Castella i Lleó	Burgos	La Despensa Biológica	947 26 86 80
Catalunya	Barcelona - Ciutat Vella	Tota Cuca Viu	totacucaviu@mesvilaweb.com
	Barcelona - Clot	Cydonia	cydoniabcn@hotmail.com
	Barcelona - Gràcia	L'Aixada	biocoopgracia@yahoo.com
		La Gleva	lagleva@moviments.net
		Userda9	userda9@latinmail.com
		Cuscus	contacte@cooperativacuscus.com
		El Rec de Sant Andreu	miviusa@yahoo.com
Galícia	Brión	Bioconsumo	981 88 76 55
	Ferrol	Xoaniña	xan@adellon.org
	Lugo	O Bandullo Ecolóxico	xan.pouliquen@nodo50.org
	Monforte	Asociación de Monforte	982 40 47 25
	Vigo	Arbore	info@arbore.org
Madrid	Colmenar Viejo	El Cantueso	elcantueso@yahoo.es
	Getafe	Redes	adobe@nodo50.org
	Las Rozas	La Espiga	91 631 76 59
	Madrid - Atocha	GAK de CAES	caes@nodo50.org
	Madrid - Callao	La Dragona	pacosegura@arrakis.es
	Madrid - Callao	Subiendo al sur	ssurconsumo@yahoo.es
	Madrid - La Prosperidad	RAC - La Prospe	prospe@nodo50.org
	Madrid - Lavapiés	Eskalera Karakola	yaamaya@yahoo.es
	Madrid - Quintana	RAC - Quintana	91 407 77 14
	Madrid - Tetuán	Ecosol	ecosolcoop@bigfoot.com
Múrcia	Churra	Grupo de consumidores de ANSE	chemacatarineu@wanadoo.es
	Múrcia	Biosegura	pacomunoz@gmx.es
Navarra	Pamplona	Hirixka	euskalorganic@euskalorganic.com
	Pamplona	Landare	948 12 13 08
País Basc	Azkoitia	Oreka Bioelkartea	pedro.alberdi@ibarmia.com
	Bilbao	Bizigai	bizigai@euskal-herria.com
	Elorrio	Marisatsa elkartea	elorrixa@teletel.es
	Donosti	Otarra	943 45 30 25
	Gasteiz	Bio Alai	945 26 38 31
País Valencià	Alacant	Bio Alacant	679 126 488
	Alcoi	Cistella Verda	966 63 41 31
	Alzira	Assoc. de Consumidors Ecològics d'Alzira	962 41 66 38

NOTA IMPORTANT Alguns dels telèfons de contacte només els agafen en dies i hores puntuals, i alguns són particulars. Els donem amb l'ànim que els feu servir només si esteu realment interessats en formar part d'una cooperativa o muntar-ne una.

Criteris de selecció de productes

Ens sorgiran **debats** entorn de la conveniència o no de consumir fruita i verdura del temps, localitat versus preu, coneixement directe de les formes de producció versus disposar d'una gamma àmplia, comprar o no a empreses amb activitats en determinats sectors...

Com volem ser de grans? Cal una **dimensió mínima** que permeti una bona distribució de tasques i uns volums de compra acceptables. Un grup d'una vintena de famílies o unitats de consum ja podria funcionar.

Quant a la dimensió final on es vol arribar es donen dos models. El majoritari a Catalunya és el d'un màxim de 40-50 famílies, que prioritza una **relació directa i continuada** entre els socis i sòcies i una gestió al més assembleària possible. L'altre model no limita la dimensió final i significa, per a la majoria de socis, participar del projecte amb uns compromisos reduïts a **la compra i a la col·laboració puntual**.

En el segon model, el local de la cooperativa esdevé una **botiga** si també es ven a tercers —sempre a un preu més alt. A Catalunya hi ha dues cooperatives amb botiga, amb 120 i 150 socis respectivament.

El repte de les cooperatives és el desenvolupament d'un **sistema agroalimentari ecològic i solidari**. El creixement no es basa en un alt nombre de socis per grup, sinó en el treball de coordinació des d'una **xarxa** d'organitzacions de consumidors, en un primer grau. I, en un segon grau, en el treball també en xarxa amb l'àmbit de la producció i fins i tot de la distribució.

Com obtindrem el menjar Les cooperatives “petites” solen funcionar a base de **caixes setmanals**: els socis fan setmanalment una comanda i la van a buscar al local la setmana següent (hi ha un dia de recollida establert). Uns quants socis s'encarreguen de passar les comandes als proveïdors, rebre els productes i posar-los a les caixes.

En el model “gran” les comandes se solen fer en base al ritme de consum habitual del conjunt de socis i el local de la cooperativa està **obert als socis en horaris més amplis**.

A quines tasques ens comprometem en associar-nos. Caldrà tenir algun lloc de treball assalariat? El manteniment d'una cooperativa compor-

ta **tasques de gestió quotidiana** (fer les comandes, reposar els prestatges, registrar les compres i les vendes, etc.) i **tasques socials** (debatre i prendre decisions sobre les activitats de la cooperativa, conèixer proveïdors, etc.). Aquestes segones les duen a terme les assemblees, comissions, etc. formades pels socis (sense remuneració, esclar). En una organització petita es tracta que “entre totes ho fem tot”, i en la gran que “un grup suficient ens encarreguem de fer-ho tot i anem rotant entre tots els socis”.

Pel que fa a la gestió del dia a dia, en el model gran es pot dir que és imprescindible professionalitzar-les —es crearan llocs de treball en economia social, doncs. En el petit és molt poc usual, en la majoria d'organitzacions les tasques es roten entre els socis.

Forma jurídica Estem parlant d'organitzacions que tenen un funcionament democràtic i que es basen en la cooperació. La forma legal que més s'hi adapta és la de **Societat Cooperativa Limitada**. La llei de cooperatives recull els principis cooperativistes i facilita la inclusió, si s'escau, de socis de treball (cooperatives mixtes de consum i treball associat) i de socis col·laboradors (per exemple proveïdors amb els quals es vol tenir una relació més estreta). Així es potencia un moviment cooperativista genuí que planteja una **alternativa socioeconòmica** al capitalisme. Una cooperativa de consumidors ha de tenir un capital social (aportacions dels socis que només es recuperen amb la baixa justificada) d'un mínim de 3.000 euros.

Tanmateix, és més senzill enfrontar-se als estatuts d'una associació i als tràmits per legalitzar-la; no fa tant de respecte, especialment quan es comença i no se sap del cert com anirà el projecte. Hi ha grups que opten per la fórmula associativa per poder legalitzar-se i obtenir un NIF i es plantegen la forma cooperativa quan se senten consolidats.

En ambdós casos, els grups que ja porten un temps funcionant ens poden facilitar molt el camí, amb models d'estatuts i amb acompanyament en tota mena de tràmits (i les cooperatives poden recórrer a les Federacions de Cooperatives).

DE LA INTENCIÓ A LA REALITAT

Un cop tenim clar què volem ens hem de dotar d'una **organització eficient per aconseguir els objectius**, tenint en compte les possibilitats reals del grup de persones. En aquest moment se sol convidar a les trobades d'altres cooperatives amb objectius afins, que aportaran la seva experiència al nou projecte. Així es facilita el camí i s'eviten errors innecessaris. Al mateix temps es comença a treballar la **intercooperació**, eina fonamental per a aquests projectes de petita dimensió.

Alguns aspectes dels que ens haurem d'ocupar ara:

Organigrama de funcionament Les principals feines socials que segur que ens haurem de repartir, a banda de les de gestió quotidiana, serien les següents:

- **Compres.** Buscar els proveïdors, establir-hi els acords més econòmics (preus, paga-

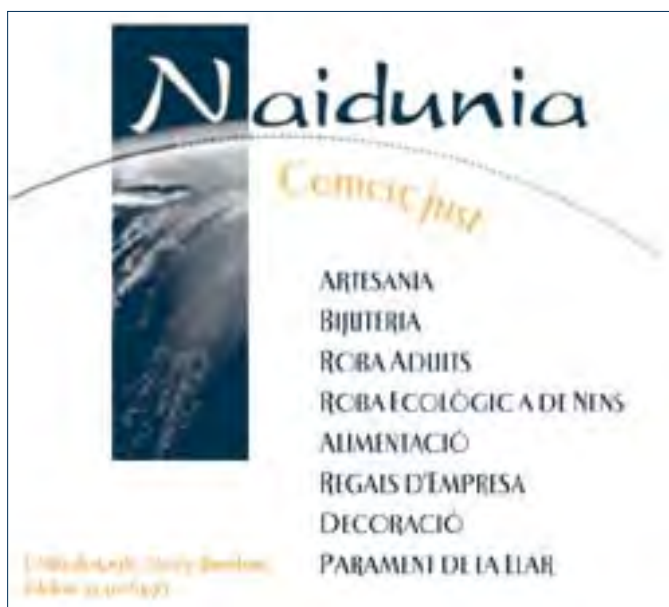
ments, transport...). La coordinació amb altres cooperatives permet disposar d'entrada de llistats de proveïdors, tot i que cada grup busca els més propers. També permet realitzar compres en comú.

- **Qualitat.** Contrastar els criteris de compra de la cooperativa amb cada proveïdor. Es fa una visita inicial, abans de comprar, i un seguiment posterior. La coordinadora catalana (Ecoconsum) ofereix molt ajut en aquest sentit.
- **Comunicació interna i participació.** Organitzar activitats de formació (ja veieu que és imprescindible!), elaborar revistes o butlletins...
- **Economia i comptabilitat.** Portar els números i la fiscalitat de l'organització.
- **Relacions externes.** Organitzar activitats socials, mantenir el contacte i treballar amb altres moviments, fer de portaveu de l'entitat en àmbits de representació, etc.
- **Altres:** infraestructures, documentació, manteniment de llibres de socis i d'actes...

Logística Cal buscar un local que reuneixi bones condicions com a magatzem de productes i local social. En els casos que els grups neixen en el marc d'ateneus o grups més grans és habitual compartir infraestructures.

Capital inicial Si no en tenim prou amb el que hi podem posar entre tots podem buscar fórmules de finançament que es guïin per criteris d'economia social.⁴ ■

⁴Vegeu l'article de la secció *Possibilitats*, a la p. 21, i la p. 23 del número 14 d'*Opcions*.

			
intercooperació econòmica Cooperativa de consum i treball			
Serveis propis per a cooperativistes Assegurances Diner ètic i solidari Comercialització d'energies renovables Cobre compartit		Promoció del mercat social	
Tamarit, 119, escala B, entresòl 2a – 08015 Barcelona Telèfon 934 250 688 – Fax 934 260 120 a/e: arccoop@pangea.org – www.arccoop.coop			